

Öröm volt a munkám...

Beszélgetés Latorcai Csaba helyettes államtitkárral

Mozgalmas éveket tud maga mögött az Egyházi, Nemzetiségi és Civil Kapcsolatokért Felelős Államtitkárság. Az elmúlt négy év történéseit nem könnyű összefoglalni: új nemzetiségi, civil és köznevelési törvények születtek, melyek más-más időpontokban léptek életbe, de jelentősen befolyásolták a nemzetiségi közösségek és önkormányzatok életét. 2012-ben a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumból az Emberi Erőforrások Minisztériumába költözött az államtitkárság, új feladatokat vett át, tavaly pedig, miután nyilvánossá váltak a népszámlálás adatai, elkezdődött a felkészülés az országgyűlési választásokra, melynek kimeneteléről – mivel április 6. előtt beszélgetünk – természetesen még nem válthatunk gondolatokat.

– Ön hogyan tekint vissza erre az időszakra?

– Három nagy körben lehet átbeszélni, mit is végeztünk az elmúlt négy évben. Az első szakaszban a jogszabályalkotásokra tenném a hangsúlyt. Igen, megszületett az Alaptörvény, amely meghatározta a jogalkotás irányait, elfogadásra került a nemzetiségi törvény, a köznevelési törvény, a civil törvény, és ha nemzetiségi szempontból együtt vizsgáljuk mindegyiket, akkor különösen jól látható, hogy a nemzetiségi jogok bővítése, a kulturális autonómia kiszélesítése és megerősítése volt a célunk. Kiszélesítettük az autonómiát, amikor kimondtuk, hogy már nem csupán az oktatási és kulturális intézmények alapítása és működtetése, valamint az ezzel kapcsolatos egyenlő állami finanszírozás része a kulturális autonómiának, hanem a társadalmi felzárkózási vagy más szociális célú intézmények alapítása és működtetése is. Sok esetben erre van inkább szükség, nem az anyanyelvű oktatás a legnagyobb igény, mivel csökken a gyermekek száma. (Nem nemzetiségi sajátosság ez, egyáltalán, kevés a gyerek.) Az a cél, és az a kérés került előtérbe, hogy az idősellátás, az elöregedett, elmagányosult, valamely nemzetiséghez tartozó személyek az anyanyelvükön kaphassanak ellátást. Ezért tartottuk fontosnak, hogy a nemzetiségek, a nemzetiségi önkormányzatok egyre nagyobb szerepet vállaljanak ezen a területen is, és ha már szerepet vállalnak, akkor az állam ezt ugyanúgy finanszírozza, mint bármely más önkormányzati intézmény esetében.

– Van erre már konkrét példa?

– E tekintetben élen jár az Országos Roma Önkormányzat, mely már működtet szociális szövetkezetet. A romák esetében a szociális gondoskodás külön tölteket is kap. Úgy vélem, hogy az új törvényi környezet megadja a lehetőséget például az elmúlt években a nemzetiségi, kulturális örökség egyik kiemelkedő részévé lett – Nemzetiségekért díjban is részesült – pécsi August Senoa Horvát Klub továbbgondolására is. A jogszabályalkotásban nagy

Bajtai László felvétele

feladat és felelősség volt a finanszírozás újragondolása. Az vezetett bennünket, hogy az élő, a tényleg tevékenykedő s valós munkát végző önkormányzatok részesüljenek nagyobb támogatásban, és igazán az elvégzett munka után, annak arányában járjon a pénzügyi támogatás. Úgy gondolom, hogy ezt sikerült az elmúlt időszakban elérni. Nem hanyagolható el az a szempont sem, hogy mindezek a jogszabály-változások alkalmasak voltak arra is, hogy a forrásokat a nemzetiségi közösségek már az év első hónapjaiban megkaphassák.

– A pályázati rendszerre, a feladatalapú támogatások átalakítására gondol?

– Igen. Mindent sikerült az év első két-három hónapjára fókuszálni. Így a közösségek végre úgy valósíthatják meg az adott évi programjaikat, hogy nem csupán tudják, hogy milyen támogatásra számíthatnak az állam részéről, hanem az már ott is van a számlájukon. Nagyon fontosnak tartom, hogy ez is megvalósult. A második terület a kulturális autonómia intézményeinek megerősítése volt, ösztönzés a kulturális autonómia keretében az intézmények alapítására, átvételére. A nemzetiségek tehát, ha valóban felelősséget éreznek a saját kultúrájuk megőrzésében, megerősítésében, ezt csak úgy tudják megtenni, ha ehhez a munkához megfelelő minőségű intézményhálózattal rendelkeznek, és abban az intézményi hálózatban a legmagasabb szintű,

legjobban képzett szakemberek dolgoznak a célért. Ezért támogattuk – mi több, generáltuk – azt a folyamatot, hogy a nemzetiségek vegyék át a nemzetiségi, köznevelési intézményeket, amelyekben érintettek, és ezt minden garanciával, akár pénzügyi, akár jogi garanciával erősítettük. A Roma Országos Önkormányzat három intézményt vett át működtetésre. Az Országos Szerb és Román Önkormányzatok Battonyán, Budapesten, Gyulán, az Országos Szlovák Önkormányzat Tótkomlóson, a szlovén önkormányzat mindkét hazai szlovén iskolát, a Bolgár Országos Önkormányzat óvodát vett át működtetésre, a görögök pedig Beloianiszban tartanak fenn saját oktatási intézményt, a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata meg például a szekszárdi Német Színházat. Ez a folyamat tehát jelentősen felgyorsult az elmúlt időszakban. Ezen felül nemzetiségi tanulmányi ösztöndíjat adunk, ami rendkívül magas összegű, havi 60 ezer forintot biztosít az érettségi előtti utolsó két évüket töltő, köznevelésben tanuló, nemzetiségi diákok számára, akik vállalják az identitásukat, és vállalják azt, hogy egyetemi tanulmányaik bejezése után saját nemzetiségi közösségük hasznos tagjai legyenek. Nem gondolom, hogy mindegyik pedagógusként fog érvényesülni, bár az igen hangsúlyos törekvés a körükben. Szükség van ügyvédekre, mérnökökre, más szakemberekre is.

– És melyik a harmadik témakör?

– A harmadik témakör az, amivel hozzá tudunk járulni a kulturális autonómia megéléséhez, s ebbe beletartoznak a civilek, a kiemelt támogatások is. És ezt azért tartom fontosnak, mert személyes élményem volt 2010-ben, amikor az egyik országos nemzetiségi önkormányzati elnök a kulturális autonómiára vonatkozóan szarkasztikusan megjegyezte: tudod, államtitkár úr, a kulturális autonómia addig él, amíg a pénztárcám engedi. Nagyon megmaradt bennem, pontosan az volt az egyik cél, hogy akkor adjunk meg minden segítséget ahhoz, amivel a nemzetiségek élni tudnak. Régi, elavult épületek kerültek felújításra, új intézmények felépítéséhez nyújtottunk segítséget, és ezt a célt szolgálja a civil szervezetek fokozottabb támogatása. Azért mondom, hogy fokozottabb, mert jöllehet a nemzetiségi pályázatok keretösszege érdemben nem emelkedett, ám a 2012-ben létrehozott Nemzeti Együttműködési Alapnál (NEA) ugyanakkor kiemelten figyelünk arra, hogy minél több nemzetiségi civil szervezet részesüljön támogatásban. Ilyen szempontból tehát megsokszorozódott az a forrás, amit a nemzetiségi civil szervezetek megpályázhatnak, elérhetnek. Hiszen a közösségi élet legalapvetőbb fórumai, színterei a civil szervezetek. Külön öröm, hogy ebben a ciklusban olyan nagyon komoly beruházások zajlottak le, vagy kezdődtek el, amelyek a nemzetiségek számára jelképi erejűek. A Békéscsabai Szlovák Oktatási Központ, a sátoraljaújhelyi szlovák iskola, Hercegszántón a horvát kollégium, a Miroslav Krleža Oktatási Központ Pécsen, a szlovén rádió helyzetének megoldása,

adásidejének bővítése, a Koch Valéria Oktatási Központ felújítása. Most a Horvát Színház felépítése kezdődik el. És sorolhatnám még: most a gyulai Nicolae Bălcescu Gimnázium tetőszerkezete kerül megújításra, ugyancsak Gyulán hamarosan megnyílik egy román ortodox egyházművészeti gyűjtemény, az ukránoknál megvalósulhat az ukrán-magyar szótár, a ruszinoknak kutatóintézete létesült Szarvason. A lengyeleknél a múzeumot fejlesztettük. Ne feledkezzünk meg arról sem, hogy a magyar és a szlovák állam közös beruházásában elkészült Pilisszentkereszten a pilisi szlovákok közösségi háza! Ugyanígy, két állam közötti projekt a pécsi Miroslav Krleža Oktatási Központ sportudvarának kialakítása, a zsáki román ortodox parókia megvásárlása Hajdú-Bihar megyében. A Magyarországi Románok Kutatóintézete is komoly támogatásban részesült.

– Szinte kész anyagokkal fogadták a támogatást, és kiválóan hasznosították azt. Ugyanakkor szinte minden elnök elmondja, hogy az a változás, ami a nemzetiségi önkormányzatok egyetértési joga tekintetében bekövetkezett, kedvezőtlen hatású.

– Mindig elmondtam, most is elmondom, hogy az Alkotmánybíróság hozott egy döntést, amiben kimondták azt, hogy egyetértési jog csak olyan szervezetnek adható, amely maga is jogalkotó. Ennél fogva, aki nem jogalkotó, mint például a nemzetiségi önkormányzatok, egyetértési jogot nem gyakorolhatnak. A véleményezési joguk viszont továbbra is biztosított. Ez az egy, amiben változás volt. Minden más olyan területen, ami nem jogszabály-alkotással kapcsolatos egyetértési jog, továbbra is megmaradt, valamint jogsérelem esetén közvetlenül bírósághoz lehet fordulni.

– Hogyan élte meg az elmúlt négy évet? Fiatalon, 34 évesen kezdte helyettes államtitkárként a felelősségteljes munkát.

– Megváltozott az életem. Leginkább, a családomnak kell megköszönnöm, hogy ezt így végig tudtam csinálni, mert ők ott álltak mögöttem, segítettek a mindennapi munkámat, különösen a feleségem, aki olyan családi háttérrel biztosított, hogy jó volt hazamenni. Az otthon a nyugalom szigete. Ugyanakkor hihetetlenül élveztem az alkotómunkát. Jó volt közösségeikért tenni – a nemzetiségi és a civil szervezetekről beszélek –, jó volt értékteremtő kezdeményezéseket felkarolni és segíteni azok megvalósulását. A nemzetiségi mindig érzékenyebb, kiszolgáltatottabb közösség. Sok értékes és érdekes embert ismertem meg. Olyan emberekért, akik vállalják az identitásukat – nagy nyilvánosság előtt felvállalják azt a kulturális kötődést, kulturális sajátosságot, amit örökségüknek tekintenek, s ami gazdagítja az összmagyar kultúrát is – öröm dolgozni és segíteni a munkájukat.

– Köszönöm az interjút!

Mayer Éva